

PRIJEDLOG ZAKONA O PODJELI TRGOVACKOG DRUŠTVA HŽ – HRVATSKE ŽELJEZNICE D.O.O.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. alineja 1. Ustava Republike Hrvatske («Narodne Novine» br. 41/01.-pročišćeni tekst) .

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE CE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTECI

Ocjena stanja

Temeljem Zakona o hrvatskim željeznicama (NN, br. 53/94, 139/97 i 162/98) i Zakona o sigurnosti u željezničkom prometu (NN, br. 77/92, 26/93 i 100/04), obveza pružanja javne usluge željeznickog prijevoza u RH dodijeljena je HŽ – Hrvatske željeznice d.o.o., javnom poduzecu u 100% vlasništvu države.

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između Republike Hrvatske i EU, 2001. godine, započete su aktivnosti usklađivanja domaćeg zakonodavstva s pravnom stecevinom EU. U skladu s obavezama proizašlim iz SSP Hrvatski sabor je donio Zakon o željeznici (NN, br. 123/03 i 30/04) kojim su usvojene relevantne direktive i stvorene osnove za daljnji proces usklađivanja zakonodavstva, odnosno, restrukturiranje željeznickog sustava u Republici Hrvatskoj.

Temeljni princip Zakona o željeznici je ustrojavanje željeznickog sustava na nacelu razdvajanja željeznicke infrastrukture od željeznickog prijevoza, te liberalizacija željeznickog transportnog tržišta.

Radi financijske konsolidacije i pretvaranja HŽ – Hrvatske željeznice , d.o.o. u komercijalno uspješnu tvrtku, uz financijsku potporu medunarodnih zajmova utvrđen je Projekt osuvremenjivanja i restrukturiranja željeznice za razdoblje 1998 – 2002. godine. Glavni ciljevi Projekta postavljeni su u namjeri stvaranja suvremene i efikasne željeznicke prijevozne tvrtke, te smanjivanja financijskog opterećenja za državni proračun.

Razdvajanje glavnih poslovnih područja infrastrukture od prijevoza, odnosno daljnja separacija neosnovnih djelatnosti i njihovo formiranje u nove tvrtke-keri postavilo je pretpostavke za uključivanje privatnog sektora a dovršetak ovog procesa zaokružen je tijekom lipnja 2005. donošenjem Odlukom Vlade RH o postavljanju zakonodavnog okvira za privatizacijske aktivnosti ovisnih društava HŽ-Hrvatskih željeznica d.o.o.

U sadašnjoj situaciji unutar hrvatskog željeznickog sustava djeluje 17 ovisnih društava u 100% ili vecinskom vlasništvu HŽ-a.

Intenziviranje strukturnih reformi željeznice nastavljeno je u okviru novog kreditnog aranžmana sa Svjetskom Bankom, PAL – zajma za prilagodbu.

Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom

Obaveza donošenja ovog Zakona proizlazi kao razrada članka 3. i članka 42. Zakona o željeznici te omogućava njegovu funkcionalnu primjenu, kao i iz potrebe uspostave nove organizacije željeznickog sustava prilagođenog uvjetima liberaliziranog transportnog tržišta.

Ovaj Zakon uređuje osnovne principe podjele trgovačkog društva HŽ-Hrvatske željeznice, d.o.o. na samostalne poslovne subjekte prema poslovnim područjima.

Zakon sukladno pravnoj stecevini EU, transformira sadašnju organizacijsku strukturu HŽ-Hrvatskih željeznica d.o.o. na zasebne, neovisne, djelatnosti željezničke infrastrukture, željeznickog prijevoza (prijevoz putnika, prijevoz tereta), vucu vlakova i krovnu organizaciju HŽ-Grupa d.o.o., te propisuje njihov ustroj u nove pravne i poslovne subjekte.

Navedeni pravni subjekti, nastali podjelom HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o., odnosno novonastala trgovačka društva pravni su slijednici trgovačkog društva u odnosu na preuzetu imovinu, prava i obaveze.

Posljedice koje ce proisteci donošenjem Zakona

Razdvajanjem trgovačkog društva HŽ-Hrvatske željeznice, d.o.o. na manja trgovačka društva, prema poslovnim područjima, stvaraju se subjekti sposobni za prihvatanje tržišnih uvjeta koje nameće potreba otvaranja i liberalizacije pristupa drugih subjekata željeznickom transportnom tržištu.

Za razliku od dosadašnjeg funkcioniranja željeznickih djelatnosti infrastrukture i prijevoza na principima racunovodstvene odvojenosti, ovim Zakonom uređuje se njihova formalna, pravna, financijska i racunovodstvena razdvojenost.

Takvo uredenje omogucava ne-diskriminirajuci pristup željeznickoj infrastrukturi potencijalnih željeznickih operatera na liberaliziranom transportnom tržištu.

Osnivanjem manjih poslovnih jedinica omoguciti ce se racionalizacija poslovanja unutar postojećeg željeznickog sustava, efikasnije upravljanje materijalnim i ljudskim resursima, te povecanje vlastitih prijevoznih prihoda.

Time se takoder stvaraju uvjeti bolje transparentnosti korištenja i nadzora nad trošenjem sredstava dodijeljenih od strane Državnog proračuna RH.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provodenje ovog Zakona nije potrebno osigurati posebna sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2005. godinu. Potrebna sredstva planirana su u okviru proračunskih razdjela Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka za razdoblje 2006-2008.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temeljem članka 159. Poslovnika Hrvatskoga Sabora («Narodne Novine» br. 6/02., 41/02. i 91/03.) podnosi se Zakon o podjeli trgovačkog društva HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. u hitan postupak. Razlog podnošenja ovoga Zakona u hitan postupak je pocetak primjene Zakona o željeznici ("Narodne novine", br. 123/03, 30/04) sa 01. siječnjem 2006.g. Zakonom o željeznici u članku 42. propisana je obaveza donošenja Zakona o podjeli trgovačkog društva HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. prije pocetka primjene Zakona o željeznici.

V. TEKST KONACNOGA PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

Uz Prijedlog Zakona dostavlja se Konacni prijedlog Zakona o podjeli trgovackog društva HŽ - Hrvatske željeznice d.o.o.

KONACNI PRIJEDLOG ZAKONA O PODJELI TRGOVACKOG DRUŠTVA HŽ – HRVATSKE ŽELJEZNICE D.O.O.

Clanak 1.

Trgovacko društvo HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. podijelit će se na četiri društva s ograničenom odgovornošću za poslovna područja:

1. upravljanje, održavanje i izgradnju željezničke infrastrukture;
2. prijevoz putnika;
3. prijevoz tereta;
4. vucu vlakova.

Posebnom Odlukom Vlade Republike Hrvatske osnovat će se društvo s ograničenom odgovornošću čiji će jedini član biti Republika Hrvatska na koje će tom Odlukom Vlada Republike Hrvatske prenijeti poslovne udjele koje će Republika Hrvatska steci u trgovackim društvima iz stavka 1. ovoga članka prema odredbi članka 3. Zakona.

Clanak 2.

Radi provođenja odredbi članka 1. ovoga Zakona, Vlada Republike Hrvatske će do 1. lipnja 2006. godine, na prijedlog ministara mora, turizma, prometa i razvitka (u daljnjem tekstu: ministar), donijeti Odluku kojom će odrediti koja imovina (nepokretne i pokretne stvari, poslovni udjeli, prava i novac) trgovackog društva HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. danom upisa trgovackih društava iz članka 1. ovoga Zakona postaje imovinom tih društava.

Odlukom iz stavka 1. ovoga članka utvrditi će se popis zemljišta, objekata i uredaja koji čine željezničku infrastrukturu i opće su dobro u javnoj uporabi u vlasništvu Republike Hrvatske i ne postaju imovina trgovackih društava iz članka 1. ovoga Zakona.

Željezničku infrastrukturu iz stavka 2. ovoga članka danom upisa u Sudski registar preuzima u posjed na korištenje i na upravljanje trgovacko društvo osnovano za upravljanje, održavanje i izgradnju željezničke infrastrukture koje će ugovorom s Vladom Republike Hrvatske urediti međusobna prava i obveze iz članka 18. Zakona o željeznici («Narodne novine», broj 123/03. i 30/04.).

Izuzetno od odredbe stavka 2., odlukom iz stavka 1. ovoga članka odredit će se poslovne zgrade koje će se dati na zajedničko korištenje trgovackim društvima iz članka 1. ovoga Zakona, koja će ugovorom urediti pitanja u svezi s korištenjem poslovnih zgrada koje su im dane na zajedničko korištenje.

Odlukom iz stavka 1. ovoga članka odredit će se, koji radnici trgovackog društva HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. danom brisanja tog Društva iz Sudskog registra postaju radnici trgovackih društava iz članka 1. stavak 1. ovoga Zakona, a koji postaju radnici trgovackog društva iz članka 1. stavak 2. ovoga Zakona.

Clanak 3.

Vlada Republike Hrvatske donijeti ce do 30. lipnja 2006. godine na prijedlog ministra Odluku o osnivanju trgovackih društva iz clanka 1. stavak 1. ovoga Zakona.

Odlukom iz stavka 1. ovoga clanka, odredit ce se vrijednost temeljnog kapitala ovih Društava koji ce ciniti temeljne uloge koje ce preuzeti Republika Hrvatska.

Odlukom iz stavka 1. ovoga clanka odredit ce se predmet poslovanja ovih trgovackih društava, njihova tijela i nacin njihova imenovanja.

Clanak 4.

Vlada Republike Hrvatske donijeti ce do 30. lipnja 2006. godine na prijedlog ministra, Odluku o osnivanju trgovackog društva iz clanka 1. stavak 2. ovoga Zakona.

Odlukom iz stavka 1. ovoga clanka, odrediti ce se vrijednost temeljnog kapitala ovoga društva, predmet njegovog poslovanja, njegova tijela i nacin njihova imenovanja.

Clanak 5.

Odlukama iz danka 3. i 4. ovoga Zakona odredit ce se nacin ostvarivanja prava Republike Hrvatske u skupštini trgovackog društva iz clanka 1. stavak 2. ovog Zakona i nacin ostvarivanja interesa Republike Hrvatske putem prava tog trgovackog društva u skupštinama trgovackih društava iz clanka 1. stavak 1. ovoga Zakona.

Odlukama iz clanka 3. i 4. ovoga Zakona bit ce priložene izjave o osnivanju trgovackih društva iz clanka 1. stavak 1. te trgovackog društva iz clanka 1. stavak 2. ovoga Zakona, te određena osoba koja ce u ime i za racun Republike Hrvatske usvojiti i potpisati izjave o osnivanju ovih trgovackih društava i poduzeti druge potrebne radnje radi provodenja ovih odluka.

Clanak 6.

Vlada Republike Hrvatske može, na prijedlog ministra, korištenje i upravljanje nekim dijelom željeznice infrastrukture iz clanka 2. stavak 2. izuzeti iz posjeda trgovackog društva osnovanog za upravljanje, održavanje i izgradnju željeznice infrastrukture i dati ga nekoj drugoj domacoj ili inozemnoj pravnoj osobi pod uvjetima iz clanka 33. Zakona o željeznici.

Clanak 7.

Danom upisa u Sudski registar trgovackih društava iz clanka 1. ovoga Zakona brisat ce se iz Sudskog registra upis trgovackog društva HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o.

Trgovacka društva iz clanka 1. stavak 1. ovoga Zakona pravni su slijednici trgovackog društva HŽ-Hrvatske željeznice u odnosu na preuzetu imovinu, prava i obveze, osim obveza iz clanka 42. stavak 3. Zakona o željeznici.

Clanak 8.

Do dana upisa u Sudski registar trgovackih društava iz clanka 1. ovoga Zakona, trgovacko društvo HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. obavljati će poslove upravljanja željeznickom infrastrukturom i prijevozne usluge u željeznickom prometu bez obveze da ishodi dozvole i rješenja iz clanka 5. stavak 1. i clanka 17. stavak 1. Zakona o željeznici.

Trgovacka društva iz clanka 1. ovoga Zakona će u roku od 90 dana od dana upisa u Sudski registar ishoditi dozvole i rješenja iz clanka 5. stavak 1. i clanka 17. stavak 2. Zakona o željeznici, a do isteka toga roka će obavljati poslove iz svoje djelatnosti kao da imaju te dozvole.

Clanak 9.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaju važiti odredbe clanka 42. stavci 1., 2. i 6. Zakona o željeznici («Narodne novine», broj 123/03. i 30/04.)

Clanak 10.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u «Narodnim novinama».

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Zakonom o željeznici («Narodne novine», broj 123/2003. i 30/2004.) propisano je da će se «posebnim zakonom urediti razdvajanje društva HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. na više društava, prema poslovnim područjima, te urediti njihov pravni položaj». I Direktivom EEC broj 91/440 iz 1991. godine, i njenim kasnijim izmjenama i dopunama određeno je da će države članice donijeti potrebne mjere za odvajanje pružanja prometnih usluga od poslovanja željezničke infrastrukture, pri čemu je moguće da se ove djelatnosti koje su organski odvojene, obavljaju unutar «istog poduzeca».

Sukladno prikazanom, odredbom članka 1. ovoga Zakona propisuje se podjela trgovačkog društva HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. na četiri trgovačka društva određena odredbom stavka 1. ovoga članka (za upravljanje, održavanje i izgradnju željezničke infrastrukture; za prijevoz putnika; za prijevoz tereta; za vuču vlakova), a prema odredbi stavka 2. ovoga članka, posebnom odlukom Vlade osnovati će se trgovačko društvo čiji će jedini član biti Republika Hrvatska, te da će Vlada Republike Hrvatske na to društvo prenijeti poslovne udjele koje će sukladno odredbama ovoga Zakona preuzeti Republika Hrvatska u trgovačkim društvima iz stavka 1. ovoga članka.

Odredbom članka 1. i odredbom članka 5. stavak 1., te Odlukama Vlade Republike Hrvatske iz članaka 3. i 4. ovoga Zakona uspostavlja se sustav povezanih društava koja su pravno samostalna i stoje u međusobnom odnosu na način da trgovačko društvo iz stavka 1. članak 2., koje je u vlasništvu Republike Hrvatske (koja drži jedini poslovni udjel u tom društvu), je vlasnik trgovačkih društava iz članka 1. stavak 1. (drži jedine poslovne udjele u tim društvima i po tom osnovu ostvarujući svoja prava u skupštinama tih društava ostvaruje i interes svog vlasnika-jedinog člana Republike Hrvatske).

Uz članak 2.

Ovlašćuje se Vlada Republike Hrvatske da na prijedlog ministra mora, turizma, prometa i razvitka (u daljnjem tekstu: ministar), podjeli imovinu trgovačkog društva HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. (nepokretne stvari, pokretne stvari, poslovni udjeli, prava, novac) koja će danom upisa trgovačkih društava iz članka 1. ovoga Zakona postati imovinom (vlasništvo) tih društava.

Kako je prema odredbi članka 15. Zakona o željeznici željeznička infrastruktura (koju čine donji i gornji ustroj željezničke pruge, objekti na pruzi, signalno-sigurnosna, telekomunikacijska, elektrovucna, elektroenergetska i druga postrojenja i uredaji na pruzi, željeznicko-cestovni prijelazi, oprema pruge, zgrade u funkciji reguliranja i organiziranja željeznickog prometa, te održavanja infrastrukture, kao i zemljište na kojem se nalaze navedeni objekti i postrojenja) javno dobro u općoj uporabi u vlasništvu Republike Hrvatske, koju mogu koristiti svi zainteresirani željeznicki prijevoznici, pod jednakim uvjetima na način propisan tim Zakonom, utvrditi će se popis zemljišta, objekata i uredaja koji čine željeznicku infrastrukturu, a prema odredbi stavka 3. članka 2. željeznicku infrastrukturu danom upisa u Sudski registar preuzima u posjed na korištenje i upravljanje trgovačko društvo koja će se osnovati za upravljanje, održavanje, izgradnju željezničke infrastrukture. Izuzetno, ovo trgovačko društvo neće preuzeti u posjed na korištenje i upravljanje onaj dio željezničke infrastrukture kojeg čine poslovne zgrade i prostorije koje će se dati na zajednicko korištenje (svim) trgovačkim društvima iz članka 1. ovoga Zakona.

Odlukom Vlade rasporedit će se i radnici postojećeg trgovačkog društva HŽ-Hrvatske željeznice koji danom brisanja tog društva iz Sudskog registra postaju zaposlenici trgovačkih

društava iz clanka 1. Zaposlenicima koji ne prihvate zaključenje ugovora o radu s trgovačkim društvima u koja su raspoređeni, prestati će radni odnos danom brisanja trgovačkog društva HŽ-Hrvatske željeznice iz Sudskog registra.

Uz članak 3., 4. i 5.

Vlada Republike Hrvatske donijeti će, u roku propisanim odredbama ovih članaka, odluke o osnivanju trgovačkih društava iz clanka 1. stavak 1. i trgovačkog društva iz clanka 1. stavak 2. Ovim odlukama odredit će se visina temeljnog kapitala koji čini temeljni ulog koji preuzima Republika Hrvatska kao jedini imatelj poslovnog udjela u društvu.

Odlukom o osnivanju trgovačkog društva iz clanka 1. stavak 2. Vlada Republike Hrvatske će poslovne udjele Republike Hrvatske u trgovačkim društvima iz clanka 1. stavak 1. prenijeti na trgovačko društvo iz clanka 1. stavak 2.

Odlukama o osnivanju trgovačkih društava iz clanka 1. stavak 1. i clanka 1. stavak 2. Vlada Republike Hrvatske odrediti će način ostvarivanja interesa Republike Hrvatske u skupštinama tih trgovačkih društava.

Odlukom clanka 5. stavka 2. propisuje se da su sastavni dio odluka o osnivanju trgovačkih društava iz clanka 1. izjave o njihovom osnivanju.

Uz članak 6.

Zakon o željeznici je propisao da upravljanje željezničkom infrastrukturom djelatnost od javnog interesa i obuhvaća među ostalim osiguravanje pristupa i korištenja željezničke infrastrukture svim željeznickim prijevoznicima koji ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom, te propisao da se koncesijom može steci, pored prava na gradnju nove željezničke infrastrukture, i pravo na upravljanje na dijelu postojeće željezničke infrastrukture (članak 33.). Stoga je odredbom ovoga clanka propisano da neki dio željezničke infrastrukture dan na korištenje i upravljanje trgovačkom društvu HŽ-Infrastruktura d.o.o. može Vlada Republike Hrvatske izuzeti iz posjeda tog trgovačkog društva i dati nekoj drugoj domaćoj ili inozemnoj pravnoj osobi.

Uz članak 7.

Danom upisa u Sudski registar trgovačkih društava iz clanka 1. ovoga Zakona brisati će se iz Sudskog registra upis trgovačkog društva HŽ-Hrvatske željeznice, a njegovi pravni slijednici u odnosu na preuzetu imovinu, prava i obveze postaju trgovačka društva iz clanka 1. stavak 1., osim obaveza koje je prema odredbi clanka 42. stavak 3. Zakona o željeznici preuzela Republika Hrvatska (to su obveze koje je trgovačko društvo HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. ugovorilo po kreditima s domaćim i stranim kreditorima do dana stupanja na snagu Zakona o željeznici).

Uz članak 8.

Zakon o željeznici u odredbama clanka 5. propisao je koju dozvolu i rješenje mora imati trgovačko društvo koje obavlja djelatnost željeznickog prijevoznika, a u odredbi clanka 17. koju dozvolu i koje rješenje mora imati trgovačko društvo koje obavlja djelatnost upravljanja željezničkom infrastrukturom. Ove odredbe primjenjuju se od 1. siječnja 2006. godine, pa je nužno propisati da će i nakon tog dana, a prije upisa u Sudski registar trgovačkih društava iz clanka 1. stavak 1. (kojeg dana će se brisati iz Sudskog registra trgovačko društvo HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o.) trgovačko društvo HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. obavljati djelatnost kao da ima ove dozvole i rješenja. Također je nužno propisati da će nakon upisa u

Sudski registar trgovačka društva iz članka 1. stavak 1. moći obavljati djelatnost, do isteka roka od 90 dana od dana upisa u Sudski registar, kao da imaju ove dozvole.

Uz članak 9.

Propisuje se prestanak važenja odredbi članka 42. stavci 1., 2 i 6. Zakona o željeznici. Naime, odredba stavka 1. članka 42. biti će konzumirana donošenjem ovoga Zakona, odredba stavka 2. članka 42. derogirana je brisanjem odredbe članka 32. Zakona o željeznici u članku 2. Zakonu o izmjenama Zakona o željeznici («Narodne novine», broj 30/04.), a odredba stavka 6. članka 42. sada je preuzeta u odredbi članka 8. stavak 1.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRIJEDLOG ZAKONA O PODJELI
TRGOVACKOG DRUŠTVA HŽ – HRVATSKE ŽELJEZNICE D.O.O.
S KONACNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, prosinac 2005. godine